

Corsendonk[®] bier

Pater zacht en donker

Agnus pittig en blond

CORSENDONCA

P208832

ISSN 0779-5785

Trimestriële tijdschrift

21ste jaargang

oktober-november-december 2003

v.u.: Roger Van Mierlo

Draaiboom 4

2360 Oud-Turnhout

Kantoor van afgifte : 2360 Oud-Turnhout

VOOR AL UW FEESTEN

ALTARIPA

Engelstraat 6 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/45.01.01

VERZEKERINGSKANTOOR

JAN AERTS

ALLE VERZEKERINGEN

St.-Antoniusstraat 20 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/42.30.92

© **CORSENDONCA** : Alle artikels overgenomen uit ons driemaandelijks tijdschrift moeten de vermelding "*Uit Corsendonca*" dragen, met de jaargang, nummer, pagina en de naam van de auteur.

Omslagillustratie : Karel Melis 03/10/1924 +23/8/1993 hier in de rol van Schrobberbeek in het toneelstuk "Waar de ster bleef stille staan" door toneelkring Verbroedering Oud-Turnhout waar hij de bezieler van was.

CORSENDONCA

Voorwoord

Zaterdagavond 15 november, het "Hofke van Chantraine" was voor de gelegenheid van de voorstelling van ons nieuwste boek "Oud-Turnhout in de jaren negentig" gezellig volgelopen. Het Hofke bood net genoeg plaats om iedereen te herbergen. Talrijke leden en sympathisanten waren aanwezig. We mochten ook een afvaardiging verwelkomen van het Nederlandse "Brabants Heem" en het "Verbond voor Heemkunde" Gouw Antwerpen en van bevriende heemkundekringen uit onze regio.

Na de verwelkoming bracht onze gastspreker Johny Dondeyne op een gepaste wijze zijn kijk op Oud-Turnhout in de jaren negentig. Johny een vlotte verteller als hij is, haalde gebeurtenissen boven die hem het meest waren bij gebleven. Aan elk jaar had hij een herinnering, een tijd, om even bij stil te staan, een genomen tijd, gestolen tijd. Ook zijn voorliefde voor de natuur stak Johny niet onder stoelen of banken.

Na de gastspreker werd symbolisch het eerste exemplaar van het boek overhandigd aan Burgemeester Jef Kersemans. Een symbool van overhandiging van ons boek "Oud-Turnhout in de jaren negentig", dit aan de ganse bevolking van Oud-Turnhout.

Onze Burgemeester schetste even de start van onze heemkundekring. Hij stond zelf als toenmalig schepen van cultuur mee aan de wieg van onze Heemkundekring Corsendonca.

Hij herinnerde nog de voorstelling van ons eerste boek "Zo was Oud-Turnhout". Deze voorstelling ging door in de

gemeentelijke jongensschool en liep samen met een tentoonstelling gesteund door diverse verenigingen.

Als afronding van de voorstelling kon ieder genieten van een natje en een droogje, een meer dan verzorgde receptie. Onze traiteur van dienst Ria Sels kon met haar hapjes iedereen bekoren. Kortom de afwezigen hadden weerom ongelijk.

Zaterdag 13 december is het Kerstmarkt op het dorpsplein, wij nodigen onze leden uit een bezoekje te komen brengen aan onze stand op het plein. Deze kerstmarkt heeft zijn aanvang om 15 uur en loopt tot 22 uur. Er heerst altijd een ongedwongen, gemoedelijke kerstsfeer. Talrijke standhouders stallen voor het goede doel hun beste waren uit. Mogelijk loop je hier op het gepaste kerstgeschenk voor 2003.

December is traditiegetrouw een feestmaand, Ook in het hofke is het feest. De tentoonstelling "**Een lekkere winterse tip**" in het hofke van Chantraine is open vanaf 13 december 2003 tot 11 januari 2004. Deze derde jaarlijkse eindejaarstentoonstelling is een inrichting van het "Hofke van Chantraine" vzw. Bea is al enkele maanden bezig om weerom een bezienswaardige tetoonstelling uit te bouwen. Graag nodigen wij u uit om tijdens de feestperiode een kijkje te komen nemen. Vorig jaar kon de tentoonstelling "Oud-Turnhout, 1 januari..., Nieuwjaarswensen van uw kapoen" rekenen op 1305 bezoekers.

Het lidmaatschap van Corsendonca geeft u 4 maal per jaar ons tijdschrift "Corsendonca". De prijs is net zoals vorig jaar behouden op € 7,5. Dit bedrag kan gestort worden op rekening 646-6074380-60 op naam van Heemkundekring Corsendonca vzw.

Aan de trouwe leden, hernieuw tijdig om geen onderbrekingen te verkrijgen bij het ontvangen van ons tijdschrift.

Tijdens onze jaarlijkse statutaire vergadering staan er opnieuw verkiezingen op de agenda. Iedereen is welkom om mee te denken en te werken. Indien u zich geroepen voelt, om mee aan de bestuurskar te trekken, laat het ons weten, je bent echt van harte welkom!

Ieder lid, ook jij, kan zijn steentje bijdragen aan de parel van Corsendonca.

Jan Sels
voorzitter

Antoon Devogelaere, 1906.

Een lekkere winterse tip!

Tentoonstelling

13 dec 2003 – 11 januari 2004

“Kerstgeuren en Nieuwjaarssmaken”, ... een culinaire reis doorheen de geschiedenis van de eindejaarsfeesten.

Wie herinnert zich niet de donkere dagen rond Kerstmis en Nieuwjaar met de heerlijke geur van gebraden kalkoen, een warme glühwein om de koude te verdrijven, de geur van verse wafels, het feestgebak in de etalages bij de bakkers, de prachtig gedekte feesttafels, het lekker eten met familie en vrienden, ...

Heb je je al eens afgevraagd waarom december de feestmaand bij uitstek is? Waarom er stevast met Kerstmis kalkoen of gans op tafel staat? Waarom wij met de overgang van Oud naar Nieuw steeds weer champagne drinken? Waarom men in Nederland met oudjaar oliebolletjes eet, terwijl men in België de voorkeur geeft aan een schranspartij met oesters, kreeft en andere lekkernijen. Waarom we telkens weer samen komen met familie en vrienden om Kerst en Nieuwjaar te vieren? Wanneer de traditie ontstond om wafels te bakken met oudjaar? Sinds wanneer wij buitenshuis gaan eten met de feestdagen? Waar de oorsprong ligt van de Driekoningentaart met de boon?

Een heleboel vragen die een antwoord krijgen tijdens de eindejaarstentoonstelling in het kunst- en heemmuseum het Hofke van Chantraine. Menukaarten, oude kookboeken en recepten, speculaasplanken, wafelijzers, affiches, oude

CORSENDONCA

postkaarten en reclamekaarten, een gedekte kersttafel uit grootmoeders tijd en nog vele andere gebruiksvoorwerpen zullen aantonen dat het gebruik om te feesten rond de kerst- en nieuwjaarsperiode geen recent verschijnsel is, maar reeds een lange traditie kent. Naast ondermeer een informatief gedeelte over ontstaan, evolutie en gebruiken zullen er ook heel wat typische producten te zien zijn.

De tentoonstelling is te bezichtigen van 13 december 2003 t.e.m. 11 januari 2004. Toegang gratis.

Nadere informatie kan u verkrijgen bij:

Bea Geudens

Kerkstraat 46

2360 Oud-Turnhout

tel. 014 47 94 94 - fax 014 65 25 18

e-mail: info@hofkevanchantraine.be

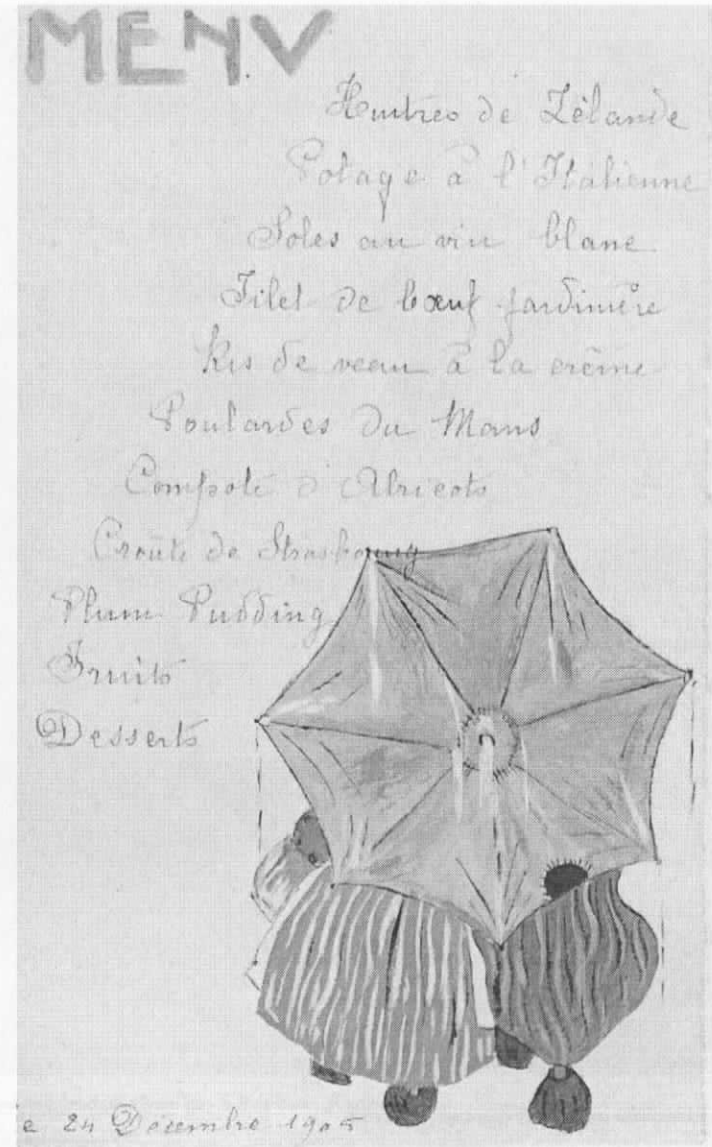
url: www.hofkevanchantraine.be

Openingsuren:

De tentoonstelling is alle dagen toegankelijk van 11 tot 17.00 uur.

Van zaterdag 20 december tot en met zondag 4 januari tijdens RTV Kersttoeren, zal de tentoonstelling telkens van 11.00 tot 21.30 uur geopend zijn. Op 25/12 en 1/1 zijn wij open van 17.00 tot 21.30 uur. Op 24/12 en 31/12 zijn wij slechts open van 11.00 tot 17.00 uur.

CORSENDONCA

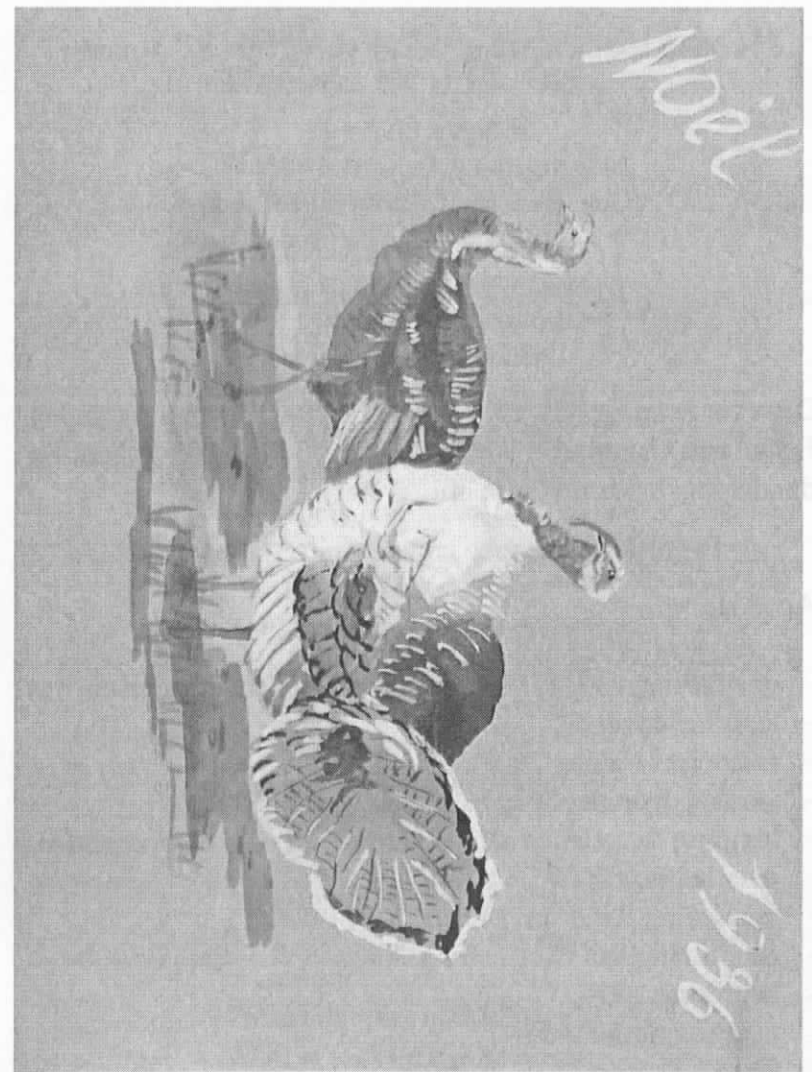
Heemkundekring De Vlierbes, Beerse

CORSENDONCA

Heemkundekring De Vlierbes, Beerse

CORSENDONCA

Heemkundekring De Vlierbes, Beerse

Heemkundekring "Corsendonca" v.z.w.

nodigt u uit op de

**STATUTAIRE ALGEMENE
LEDENVERGADERING**

Deze vergadering gaat door in het Kunst- en heemmuseum het Hofke van Chantraine, Kerkstraat 46, 2360 Oud-Turnhout op donderdag 8 januari 2004 om 20 uur.

Agenda:

- goedkeurig verslag vorige algemene ledenvergadering
- activiteitenverslag 2003
- financieel verslag 2003
- verslag door de commissarissen voor 2003
- kwijting te verlenen aan de beheerders en commissarissen over het jaar 2003
- verkiezing Raad van Beheer 2004-2006
- aanduiding van twee commissarissen voor het jaar 2004
- begroting 2004
- jaarprogramma 2004
- varia

de secretaris,

Rudy Cornelis

de voorzitter,

Jan Sels

**Rhoode en zijn verleden.
Rhoode nu op heden.**

Twee beken scheiden ons gehucht.
Wat er leefde schrijf ik met een zucht.

Er is hier een kapel gebouwd,
Ze is wel honderd jaar oud.
Al is het lang geleden,
Er word nog steeds gebeden.
Bij Maria met haar kind,
Ze wordt nog steeds bemind.

Vroeger in den node,
Kwam men hier bidden voor hun doden.

In mei de bedevaart,
Wordt ook nog steeds bewaard.

Er woonden toen 13 boeren,
Die strijd moesten voeren.
Voor hun groot gezin,
Dat was dan het begin.

Ze reden 's morgens vroeg,
Met paard, kar en ploeg.
Op weg tussen bos en berken,
Om op hun land te werken.
Ze hadden nooit gedaan,
Maar dat was hun bestaan.

Waar is toch de tijd gebleven,
Van mijn jonge leven.

Drie diamanten paren,
Zijn hier geweest die jaren.

Zeven gouden zijn hier gevierd,
Als dat Rhoode dan niet siert.
Een boer voert nog de strijd,
Het gehucht is nogal uitgebreid.
Hij denkt aan zijn bestaan,
Het werk moet toch gedaan.
Waar zijn hun kinderen gebleven,
Hun ouders konden bouwgrond geven.
Maar toen ze gingen trouwen,
Mochten ze hier niet bouwen.
Ze zijn dan elders gaan wonen,
Hun dochters en hun zonen.
Oudere mensen zijn gebleven,
Ze hadden 't beste van zichzelf gegeven.
Enkele zijn voortaan alleen,
Hun partner stierf en verdween.
Ik wil het toch nog wagen,
Met enkele simpele vragen.
Waar is de kinderlast,
Die nu niet meer past.
Vroeger was het een zegen,
Waar is de wieg gebleven.
Als dat zo voort blijft gaan,
Is het hier misschien gedaan.
Rhoode is mijn gehucht,
Ik ben het nooit ontvlucht.
Al ben ik dan een ouden,
Ik blijf er steeds van houden!

Vic Berrens (°1915)

Oud-Turnhout 100 jaar geleden

In de loop van 1903 vergaderde de gemeenteraad van Oud-Turnhout slechts viermaal.

Op de zitting van 24 maart 1903 behandelt de raad als eerste punt de herstructurering van het onderwijs in de gemeente. In Oud-Turnhout waren er tot december 1902 drie gemeentescholen: de jongensschool van het centrum (dhr. Waterschoot en dhr. De Bruyne), de meisjesschool van het centrum (mevr. De Bruyne en mevr. Op de Beeck) en de gemengde school van Schoonbroek (dhr. Van der Veken). In december 1902 opent men in het centrum een vrije meisjesschool, waardoor de gemeentelijke meisjesschool bijna geen leerlingen meer telt. Deze laatste school wordt in de gemeenteraad van maart 1903 afgeschaft. De jongensschool stelt men open voor meisjes en in Schoonbroek richt men een nieuwe klas op. Mevr. De Bruyne wordt aangesteld in de gemengde gemeenteschool van het centrum en mevr. Op de Beeck treedt in dienst in Schoonbroek.

Als tweede punt regelt de gemeenteraad de verkoop van een repel grond in Schoonbroek aan vrederechter Verwimp uit Arendonk.

Tenslotte dient de raad een beslissing over de aanleg van een nieuwe weg aan de Vondelbrug te verdagen omdat eigenaar Jaak Wens weigert een deel grond af te staan.

De raad keurt in zitting van 30 juni 1902 de rekeningen goed van het Armenbestuur, het bestuur der Godshuizen en van de gemeente.

Nadien beslist men om de kasseien die opgebroken werden bij de vernieuwing van de provinciebaan Turnhout-Mol, te gebruiken in Oosthoven. Men zal hiermee de Polderstraat, het verlengde van het Kuileinde en een deel van de Heerestraat verharderen.

Verder onderzoekt de gemeenteraad het verzoekschrift van verschillende inwoners om 2 nieuwe wegen aan te leggen: een weg van Oosthoven via Schuurhoven naar Oud-Turnhout en een weg van de Kerkstraat over de Vondelbrug naar Oosthoven. Beide ontwerpen worden verworpen omdat de raad vooraf een schets en meer gegevens over beide voorstellen wenst.

Tenslotte besluit men zo snel mogelijk over te gaan tot de aanbesteding van een standplaats voor de brandspuit in Schoonbroek.

In zitting van 24 september 1902 keurt de raad het ontwerp goed voor aanleg van het deel van de buurtspoorweg Turnhout-Poppel, dat over het grondgebied Oud-Turnhout loopt.

Daarna stemt men de begrotingen van de kerkfabrieken, het Armenbestuur, het bestuur der Godshuizen en van de gemeente. Eveneens keurt de raad een verhoging van de jaarwedden van het onderwijzend personeel en van de ambtenaar van burgerlijke stand goed en wordt de gemeentesecretaris ontheven van de jaarlijkse huishuur.

Op 24 december 1902 verleent de gemeenteraad een toelage van 700 frank voor het jaar 1904 aan de vrije meisjesschool.

Hugo Miguet

Tijdens de oorlogsjaren

“Bunt” steken voor het maken van borstels.

Een verhaaltje van Fr. Van der Steen.

Tijdens de oorlogsjaren hadden de huismoeders ook hun schuurborstels nodig om de rode tegelvloeren te schrobben. Vermits er toen aan “ankerborstels” en dergelijk materiaal geen sprake was diende er uitgezien naar een “ersatzproduct”.

Zo'n “ersatzproduct” waren de wortels van het welbekende “pijpenstrootje” (*Molinea Caerulea*). In de streek stond het beter bekend als “bunt”. Deze plant kwam toen al redelijk veel voor op de heidevlakte langs de Bergstraat en de Liereman.

De plant had ook nog andere voordelen :

De afgestorven en dorre bladeren werden met de rijf uitgekamd en gebruikt voor het afdekken van de aangelegde “aardappelgroeven” in de tuin, bij de gewone burger. Wanneer het seizoen daar was zag men menig, hoog opgestapelde, kruiwagen over de veldwegen tussen “de bossen”, zoals ze toen genoemd werden, en het dorp doortrekken.

En nu gingen de wortels geld opbrengen want ze werden opgekocht om er borstels van te maken. Op de heide zag men dan ook regelmatig mensen, gewapend met een stevige lange ijzeren staaf, zoals gebruikt bij de spoorwegen om aan de rails te werken, en een dikke blok hout.

De staaf werd onder de “buntbos” gestoken en met de houten blok als steunpunt werd de zode omhoog gewrikt. De wortels kwamen dan los uit de zandgrond. De bladeren en bladstengels werden verwijderd en de wortels van het overtollige zand ontdaan en verzameld. De zuivere wortels werden door handelaars opgekocht.

CORSENDONCA

Om er borstels van te maken gebruikte men houten plankjes waarin op regelmatige afstanden gaatjes werden geboord. De wortels werden door deze gaatjes getrokken en vastgepind. Een afdekplankje er boven op, een gat voor de steel en de borstel was klaar.

Bij dat "bunt" steken gebeurde er ook wel eens kattenkwaad dat soms erge gevolgen had of kon hebben.

Een voorbeeld hiervan.

Op de toenmalige heidevlakte links van de huidige Bergstraat, ter hoogte van de scherpe bocht, waren twee snaken bezig met "bunt" steken. Hun fietsen en hun bezittingen lagen bijeen in de heide. Wij waren met enkele jonge mannen van een jaar of 14, uit het dorp, samen op wandel in de richting van het Heihuisje toe de twee gasten werden opgemerkt. Uit nieuwsgierigheid gingen we een kijkje nemen en we zagen hen bezig met het verzamelen van wortels. Ze lasten een pauze in om iets te drinken. Ze zetten zich op een grote buntbos. Eén van de twee zei dan langs zijn neus weg: "Wil ik nu die zijn haarbos eens afstoken?", doelende op de ruige nog van droge bladeren voorziene buntbos. En terzelfder tijd had hij reeds een lucifer aangestoken en bij de buntbos gehouden. In het begin brandde de bos niet zo direct maar even later, door een windstoot sloegen de vlammen hoog op. Maar niet alleen de bos brandde maar ook de droge heide in de onmiddellijke omgeving vatte vuur. Wij hadden dan de tegenwoordigheid van geest naar enkele dennentakken te grijpen om het vuur uit te slaan. Dit hadden we gezien van de brandweerlui die al eens een brand hadden moeten blussen die ontstaan was bij schietoefeningen door de Duitse troepen die hier hun oefenterrein hadden. Doch het vuur verspreidde zich verder onder de heidestruiken. Door het aantal mannen en hard slaan

CORSENDONCA

konden we dan toch het vuur onder controle krijgen.

Maar dat vuurtje was toch niet zonder gevolg gebleven. De beide fietsen, de kledij en het proviand van de daders hadden de brand niet overleefd. De beide zijn zonder wortels en zonder persoonlijke eigendommen moeten vertrekken. Of ze hun verbrandde fietsen hebben meegenomen weten we niet want wij zijn dan ook verder getrokken of naar huis teruggekeerd? Ik denk eerder aan het laatste! – gezien de emotie van de dag.

De Liereman. Ven met Buntbossen

Militaire geschiedenis van Oud-Turnhout

Herman Van Eyndhoven

Lancaster LM115 neergehaald: 22 juni 1944

In Oud-Turnhout stort op 22 juni 1944 een Lancaster bommenwerper neer van de Royal Air Force (Commonwealth) met Air Frame Number LM115. Het toestel met identificatienummer DX-M van Squadron 57 komt neer te Oosthoven op het Heinde. Dit toenmalig rechts van de hoeve van Mariën en links van de hoeve van Luyts .

De resten van het neergestorte vliegtuig op het Heinde.

Eén soldaat kwam in een boom terecht en de vliegtuigvleugel lag midden op de weg. Er is slechts één bron die de oorzaak vermeldt: neergehaald. Van de bemanning weten we het volgende:

De resten van het neergestorte vliegtuig op het Heinde.

Huwelijksfoto van Thomas Beecher met Brenda Joyce.
Mevrouw Beecher overleed in 1999

Omgekomen

Van de zevenkoppige bemanning van het toestel zijn er 3 gesneuveld. Ze liggen begraven op het militaire kerkhof van het groot kerkhof Schoonselhof te Wilrijk – Antwerpen in de sectie van de Commonwealth graven. Ze liggen zij aan zij. Links van hen ligt nog een collega van hen die diezelfde dag sneuvelden toen zijn Lancaster in het Turnhoutse Oosthoven neerstorte.

Het militaire kerkhof van het groot kerkhof Schoonselhof te Wilrijk waar de drie geneuvelden begraven liggen.

CORSENDONCA

CORSENDONCA

Naam	Beecher Thomas Francis
Rang	WO Warrant Officer (adjudant- onderofficier) (bron 5) of: WO Wireless Operator (radiotelegrafist) (bron 2) stamnummer 410208,
Squadron	57 Sqdrn. Royal Australian Air Force, RCAF
Leeftijd	30 jaar (geboren 17 juni 1914)
Familie	zoon van Henry Ward Beecher en Annie Beecher, echtgenoot van Brenda Joyce Beecher uit Lindenow, Victoria, Autralie.
grafplaats	IV.F18.
Inscriptie	“His duty noble done” of vrij vertaald: “Zijn plicht indrukwekkend volbracht”.
Figuur	kenteken van de Royal Australian Air Force met inscriptie: “per ardua ad astra”

Naam	Bayley Alan Frederick
Rang	Flt. Pil. Fligthleutenant Pilot (vliegerluitenant-piloot),
stamnummer	55015
Squadron	57 Sqdrn. Royal Air Force
Leeftijd	niet bekend
Familie	zoon van Harry en Gertrude Anne Bayley uit Sheffield Verenigd Koninkrijk
Grafplaats	IV.F.19
Inscriptie	zonder grafsteentekst.
Figuur	kenteken van de Royal Canadian Air Force met inscriptie: "per ardua ad astra"

Naam	Donovan John Henry
Rang	Sgt. AG Sergeant Air Gunner (boordschutter)
Stamnummer	1836270
Squadron	57 Sqdrn. Royal Air Force Volunteer Reserve
Leeftijd	19 jaar
Familie	zoon van William Bernard en Annie Lillian Donovan of Ely, Glamorgan, Verenigd Koninkrijk ,
Grafplaats	IV.F.20.
Inscriptie	“ A silent thought, A silent tear, Keep his memory always dear ” of vrij vertaald: “Een stille gedachte, een stille traan, hou de dierbare gedachte aan hem immer aan”.
Figuur	kenteken van de Royal Canadian Air Force met inscriptie: “per ardua ad Astra”

Gedenksteen op het vliegveld van Kirby voor o.a. het 57ste Sqsrn.

Krijgsgevangen

POW of prisoner of war:

- Heasman R. Sgt. FE Sergeant Flight Engineer (Sergeant boortechnicus)
- Marschall L. Sgt. AG Sergeant Air Gunner (boordschutter), RCAF

Overleefd, doch geen details over hun situatie

Van de laatste twee bemanningsleden weten de bronnen enkel dat ze het overleefd hebben, en zegt men niets over hun 'status':

- Maunsell J. F/O NAV Flight Officer Navigator (vlieger-officier en navigator)
- Naysmith A. Fsgt BA Flight Sergeant Bomb Aimer (vlieger-sergeant en bommenrichter)

kentekens van de vliegers

Beide landen hadden dezelfde slogan op hun insigne staan:

Per ardua ad astra

Ofwel

Through adversity to the stars

Ofwel

Doorheen de tegenspoed
naar de sterren

Vlucht van die dag

Het vliegtuig had als thuisbasis East-Kirby – Verenigd Koninkrijk. Over de missie zijn er twee verhalen:

1. Volgens het Belgische Legermuseum vloog het naar Haine St-Pierre. Dit is een kleine gemeente in het zuiden van La Louvière. Er is daar staalindustrie en een lokomotievenfabriek. Twee belangrijke doelwitten.
2. Volgens de archieven van het Britse Bomber-Command was het op weg naar Wesseling, een stad aan de Rijn ten zuiden van Keulen. Doelwit: de olie-installaties.

Bij het naast elkaar leggen van deze bronnen is het meest waarschijnlijke dat het Bomber-Command de exacte versie heeft: de aanvliegroute is logisch, de vele feiten die worden aangebracht staven dit als dé route waar we van uit mogen gaan.

De bemanning is samengesteld uit vliegers van verschillende landen van het Commonwealth (Gemenebest). Dit is de benaming voor de gemeenschap van alle (ex-)kolonies van het Verenigd Koninkrijk en het VK zelf.

De vluchtroute

In de nacht van 21 op 22 juni 1944 vertrokken vanop het vliegveld East-Kirby, oostelijk van Leicester (bij Birmingham) 136 Lancasters naar Wesseling in het Derde Rijk. Voor LM115 was het zijn 28^e vlucht. De aanvliegroute boven onze streek was populair omdat er minder luchtafweer stond opgesteld dan

bij Antwerpen en Hasselt. Echter keren er naast vlucht LM115 ook nog 36 andere bommenwerpers niet meer terug. Het bombarderen van de olie-installaties was na de landing in Normandië van de geallieerden op 06 juni één van hun drie hoofddoelen, naast spoorwegemplacements en de Duitse steden.

We weten niet zeker of het toestel op heen- of terugvlucht was. De foto's zijn bij dag genomen, mogelijk enkele uren later dan de feiten. Dit doet vermoeden dat ze op de terugvlucht waren: de vliegtuigen waren al de 21ste opgestegen, dus vlogen bij nacht. Tenslotte werden in die maand door het Britse Bomber Command enkel nachtvluchten uitgevoerd op dergelijke doelen. De Britse nachtjagers voor de lange-afstand konden bij daglicht minder succes boeken tegen hun Duitse tegenstanders: de nacht verzekerde méér bescherming.

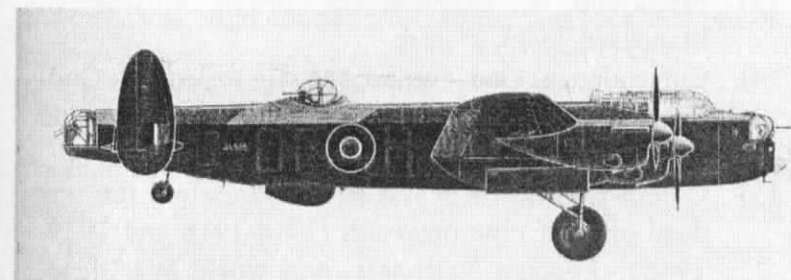
Een boogschuit verder, op Turnhouts grondgebied stort eveneens diezelfde dag een Lancaster neer (ME 782, LE-N, Sqdrn. 630) missie Wesseling. Juni was een maand van groot verlies: 11 procent van de zware bommenwerpers keerde niet terug.

This scroll commemorates
Warrant Officer T. F. Beecher
Royal Australian Air Force
held in honour as one who
served King and Country in
the world war of 1939-1945
and gave his life to save
mankind from tyranny. May
his sacrifice help to bring
the peace and freedom for
which he died.

Officieel certificaat van de Australische overheid aan de weduwe n.a.v. de dood van WO Beecher. (vrije vertaling)

"Dit document herdenkt WO TF Beecher-Royal Australian Air Force- in onze gedachten gehouden als dienaar van koning en land in de wereldoorlog van 1939 - 1945 die zijn leven gaf om de mensheid te redden van de tiranie. Mogen zijn offer bijdragen tot de vrede en de vrijheid voor hen waarvoor hij stierf."

Het vliegtuig Avro Lancaster

De Lanacster is een door de Britse firma Avro ontwikkeld type bommemerwerper met 4 Packard Merlins – motoren van 1280 pk., op een sterke romp die in staat is bommen tot 9.000 kg. te vervoeren. De bemanning van de neergestorte vliegtuigen zullen in een Lancaster type I of II hebben gevlogen, gezien de bemanning uit 7 koppen bestaat in deze types. Het heeft 8 mitrailleurs 7.57 mm., haalt een snelheid van 435 km. per uur en heeft een vliegbereik van 1900 km.. Leeg weeg het 14.800 kg., is 20.85 meter lang en van spanwijdte 30.60 meter.

Bronnenmateriaal

- (1) Paape., A.H drs., e.a.: Handboek van de Tweede Wereldoorlog; Weert, uitgeverij Smeets Offset bv., 1980; 1ste druk.
- (2) Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis- jubelpark 3 te 1000 Brussel. Opzoeking database van de neergestorte vliegtuigen in België in Wereloorlog II (zover bekend en aangevuld)

CORSENDONCA

- (3) Frankland, N.: Bommen op Europa; Antwerpen, Standaard, 1975, 2^e druk
 - (4) Corsendonca : Oud-Turnhout en zijn verleden 3; Oud-Turnhout, 1993, 1^e druk; naar Mertens, Isidoor blz 103.
 - (5) Commonwealth War Graves Commission: the war dead of the Commonwealth (1914-1918 and 1939-1945) –Foreign Nationals, non world War dead, Schoonselhof Cemetery Antwerp; september 2000, 96 blz. CWGC Elverdingsestraat 82 te 8900 Ieper.
 - (6) Sweetman., J.: Schweinfurt nederlaag van de B-17's; Antwerpen, Standaard, 1977, 1ste druk
 - (7) Bomber-Command: Lancaster Operational losses by date - 1944; internetsite www.bomber-command.info
 - (8) Canadian Air Force; internetsite: www.airforce.forces.ca
 - (9) Royal Air Force; internetsite: www.raf.mod.uk en links naar kirby museum.
-
- (10) Voor de foto's van het vliegtuig op het Heiende: bron 4
 - (11) Voor de foto's van de graven: eigen foto's Herman Van Eyndhoven - nov. 2003
 - (12) Voor de vliegtuigvoorstellingen (tekening, gegevens,...): bron 1 en 3
 - (13) Voor de foto's van de legerkentekens: bron 8
 - (14) November 2003: emailverkeer met Bruce Evans - Victoria-Australië.

CORSENDONCA

Bruce Evans, mijn contact in Australië was toen zelf piloot en was 21 toen de oorlog eindigde voor hem (1945). hij liet me volgende weten:

“ would like to add that everyone I have talked to about your inquiry has expressed their pleasure that Frank Beecher and so many young men like him who lost their lives are being remembered by people like your community.

Aircrew was one of the most dangerous jobs in the services. I was one of the lucky ones. I was home again after nearly two years overseas service before I turned 21 years of age. Many of the boys I trained with were not so lucky. Thank you for thinking of men like Frank Beecher.

Bruce.”

Het graf van WO Beecher vlak na de bevrijding.

Mensen van bij ons

Jos Op de Beeck

Wie onder ons, oudere mensen van Oud-Turnhout, en zelfs daarbuiten hebben Jos Op de Beeck niet gekend.

Het zullen er niet vele zijn, want de man was zeker zo goed bekend dan zijn beide broers Theo en Leo. Hij kwam uit hetzelfde nest en beleefde zijn onbezorgde jeugd jaren in Schoonbroek dat toen nog bij Oud-Turnhout behoorde. Hij zou ook leraar worden, maar aan studeren had hij een broertje dood. Hij ravotte liever met zijn vriendjes in de bossen en ging in de zomer liever zwemmen in de Wamp. Zijn ouders hadden het wel anders gewild.

Jos leerde een meisje kennen uit Turnhout, een klein pittig vrouwtje, Wiske Lavrysen, dat hem 12 kinderen schonk, alle flinke dochters en zonen. Hij werkte als assistent-apotheker bij Gornil aan de zeshoek in Turnhout. In 1938 is Jos naar Oud-Turnhout komen wonen in een huis op het einde van de Van der Bekenlaan dat eigendom was van Vic De Bie.

Jos was een geboren optimist, alhoewel hij, met het karige loon dat hij verdiende, de eindjes aan elkaar moest zien te knopen. Zijn geloof was zijn sterkte, daaruit putte hij de kracht. Tijdens de oorlog was hij schepen van cultuur. Het geld dat hij daarmee verdiende kwam hem goed van pas. Met de bevrijding werd hem dat door sommige dorpsbewoners kwalijk genomen. Het waren er niet velen, want Jos was een graag geziene figuur in Oud-Turnhout. Hij was bij het zangerskoor "St. Cecilia", bij de fanfare, en bij verscheidene sportclubs, kortom, hij was een echte volksmens.

Wanneer er een Vlaamse kermis gegeven werd door een vereniging, was Jos van de partij en hield de Bodega open. Daar hij zo goed gekend was besloot hij na de oorlog na een moeilijke tijd, een wijnhandel als bijverdienste te beginnen. Avond na avond ging hij de boer op om zijn wijn aan de man te brengen. Zijn huis in de Van der Bekenlaan werd te klein en hij ging naar de Kerkstraat wonen waar hij een burgers huis in een winkel veranderde. Na jaren trouwe dienst bij Cornil, zegde hij zijn werk op en wijde zich volledig aan de uitbouw van zijn zaak. En of het lukte. In iedere café, restaurant en bij vele particulieren werd wijn geschonken die van Jos Op de Beeck kwam. Na zijn dood, Jos is niet oud mogen worden in tegenstelling tot zijn vrouwtje, hebben de twee broers, Frans, Sus in de volksmond, en Marcel de wijnhandel verder uitgebreid tot er een splitsing kwam.

Jos had evenals zijn broers Theo en Leo, kunstenaarsbloed in zijn aderen. In zijn jeugd jaren schilderde hij met aquarel en later op doek met olieverf en trok vaak met zijn nonkel koster (Jef Claesen) de heide en de bossen in om de mooie plekjes van de Liereman te vereeuwigen. Hij kon ook zeer goed acteren en speelde mee in het "Kunstverbond" in Turnhout. Het sterkste was hij in humoristische rollen, daarin was hij niet te evenaren. Dan kon hij zich uitleven want Jos was echt een humorist en een Pallieter niettegenstaande zijn groot gezin dat hem soms zwaar op de schouders drukte. Hij vertelde op zijn manier. Met fratsen en boertige kluchten. Zo herinner ik mij een kleine anekdote die ik U niet wil weerhouden:

't Was op een teerdag tijdens het Cesiliafeest. Na het eten, gewoonlijk kabeljauw met botersaus en aardappelen, werd er even op het glas getikt om de aandacht te trekken van de andere leden. Het was Jos die de aandacht vroeg. Hij zou een pak per Amerikaans opbod verkopen om de kas te spijzigen. Wat er in

dat pak stak wist niemand. De Jos stelde het voor als een lekkere fazant van de armen. Met kwinkslagen en breed gebaar wakkerde hij zijn vrienden aan om goed door te bieden. Kapelaan Gepst, de latere pastoor van het Zwaneven, die nog maar enkele maanden op onze parochie was, kende Jos zijn fratsen nog niet en nam heel de zaak serieus op. De Kapelaan wilde met deze zijn goedheid tonen en bood mee voor de fazant. "Allé vrienden", porde Jos zijn vrienden aan, "bieden, 't is voor de kas en meneer pastoor zijne portemonnee is al bijna leeg". En het bieden begon: hier 5 Fr, ginder 10 Fr, daar 15 fr. En het Geptske bood fel mee tot hij uiteindelijk het pakske voor 30 Fr toegewezen kreeg. Met algemene handgeklap en hoerageroep nam de kapelaan zo fier als een gieter zijn pakje aan. Fier met zijn buit begon hij het pakje te openen en haalde er een droge haring uit. Eerst kon de zielenherder er niet mee lachen dat hij zo in het ootje genomen was maar betaalde uiteindelijk dan toch zijn fazant aan de Jos. 't Was immers voor een goed doel, de kas van het koor.

Jos had zijn eigen repertorium voor de bonteavonden in de streek, waarvoor hij veel werd gevraagd. Op zijn sappig dialect van Schoonbroek kon hij de toehoorders doen lachen dat ze schokten. Eén van zijn lijfstukken was mijn geboorte waar ik nog enkele strofen van ken.

Mijn geboorte,

Ik zal is vertellen, in 't laank en in't briëd
 Hoe ik geboren ben en hoe d'ak hiët
 't Was oep ne pikdonkere nacht
 Me Vaeder was just oep de waacht

Ik mus zelf om de baekel gaen
Mer 'k had gedomme niks aen

Da djeupsel van maai was wa gebraawen
'k hem er acht daegen van mutte spaawen
Toen waai de half donkere kerk binnenkwaemen
Zat den halve blinde pastoer daar te bidden van doëd doëd amen
In plaats van maai te doëpen mej natuurlijk waeter
Deupte haai maai mej petrol

Zoels da de gewoonte was kwaemen de geburen maai begaepen
'k lag just mej men poep naar de zon
Omda'k da straf licht in mén oëgen ni verdraegen kon
Wie kwam daer over men wieg gebogen
't Was Trees Kravat
't Is jus ze Vaeder zegde ze, en ze zag niks dan men gat.
Enz
Voor de volledige tekst moet ge bij zijn zoon Sus in de kerkstraat
zijn, die heeft nog vele sketchen van zijn vader.

Een ander gedicht dat hij ook graag voordroeg was:

De nieuwe meid.

We hebben een meid, een nieuwe meid
De vorige zijn we reeds drie weken kwijt
Drie weken zonder gezeten
En alles aangebrand gegeten!
Ons ma heeft met dat nare koken
Alle nagels afgebroken.
Schoenen gepoetst, vroeg opgestaan

En al 't werk zelf gedaan.
De vorige meid was er een uit de stad.
Gessie, gessie! Wat een nare meid was dat.
Ze had in 't heel de buurt verteld
Dat ma de baas was van het geld
En dat pa elke morgen om zakgeld moest vragen
Van mijn oudste broer had ze gezegd
Dat hij altijd aan haar kamertje luisterde
Rare woorden in haar oren fluisterde
Die hij stilletjes in een hoekske
Opzocht uit zijn woordenboekske
Maar goddank nu zijn we ze kwijt
We hebben nu een nieuwe meid
't Is er eentje van den buiten
met zulke handen en zulke kuiten
ze loopt begot te fluiten.
Gisteren avond kwam ze aan
Z' is direct naar haar bed gegaan
En vanmorgen voor de vijven opgestaan
Na het ontbijt vroeg ma aan de nieuwe meid
Of ze al een bad genomen had
Wat dat is zo de gewoonte in de stad
De meid kijkt ma heel verwonderd aan
En zegt dat ze dat nog nooit had gedaan
Maar als ma dat wou
Dat ze 't dadelijk nemen zou
Om tien uur is z'er in gegaan
Om twaalf uur had ze nog niet gedaan.
Ma wou gaan horen
Maar pa zei: ge moet die meid niet storen
Maar als 't al twaalf uur geslagen had

En de meid nog altijd in de badkamer zat
Werden we allen bang
Het duurde te lang.
Ma ging kijken, de deur was niet dicht
De nieuwe meid zat op de rand van 't bad te hijgen
Ze kon bijna geen adem meer krijgen
Ze zag bleek van de schrik
En had vreselijk de hik.
Madam zei ze: ik kan niet meer
Het is te veel in ene keer
Dat nare water wil maar niet zinken
Nu was die stomme geit bezig
Met al dat water leeg te drinken

Jos hield van het leven. Uiterlijk was hij een speelvogel maar innerlijk een diepzinnig man. Zijn groot huisgezin kwam op de eerste plaats, alhoewel hij er niet veel tijd voor had, daar zorgde Mieke wel voor. Hij moest het geld verdienen en zien dat er brood op de planken kwam. Dit was altijd niet zo gemakkelijk, zeker niet tijdens de oorlog. Ik geloof niet dat Jos een strenge vader was, integendeel hij kon veel door de vingers zien. Hij was ook jong geweest en stak ook veel kattenkwaad uit samen met zijn broers.

Nu zijn de drie gebroeders samen verenigd in de hemel. En wanneer er een bonte avond gegeven wordt zal Theo declameren, Leo vertellen en Jos de engeltjes doen schaterlachen met zijn boertige kluchten.
Mooie herinneringen aan lang vervlogen tijden.

Isidoor Mertens 2003

De kerkmeester en de bomen.

Het zijn vier bomen en het waren vier kerkmeesters.
Die bomen staan er nu nog, de eik, de beuk en de twee linden, tegenover " 't Kloksken " en aan de andere kant van het dorpspleintje, bij het voortuintje van de pastorie.
Die kerkmeesters zijn er nu al lang niet meer. Het waren Wantus, Pantus, Diktus en Torreman. Op de zon' en feestdagen zag men hen zitten in het gestoelte vooraan in de kerk. Wantus en Pantus deden de hoogmis, Wantus met de schaal " voor de kerk " en Pantus met de schaal " voor den arme ". Diktus en Torreman deden de vroegmis. En alle vier dankten zij de mensen met een zwaar en devoot " God zal 't u lonen ". Zij kenden hun stiel.
Het waren vier gezeten boeren. Van hun soort waren er meer in het dorp, maar het kerkmeesterambt was een van oudsher verworven familierecht. Het ging over van de vader op de oudste zoon en het schonk hun veel aanzien bij hun dorpsgenoten.
Eens vroeg de schoolopziener aan de jongens wie de vier evangelisten waren:
" Wantus, Pantus, Diktus en Torreman, meneer de inspecteur! "
Daar in het koorgestoelte zaten ze immer in dezelfde volgorde: Wantus, Pantus, Diktus en Torreman. Wantus kwam met de helft van zijn lichaam boven het gestoelte uit en van Pantus zag men alleen maar zijn kale, ronde hoofd. Zo groot was die Wantus en zo klein was die Pantus. Aan Diktus en Torreman viel niets bijzonders op zolang zij in het gestoelte zaten. Diktus had een kort en een lang been. Hij liep haaks en daarom liep hij, voor het gemakkelijk reiken met de schaal, met zijn korte been langs de stoelenrijen. Torreman had het in zijn manier van spreken. Zijn woorden kwamen heel traag en slepend over zijn lippen en met zijn " God zal 't u lonen " kwam hij voor een half dozijn mensen toe. En voor en na de rondgang met de

schaal zaten zij alle vier devoot en gewichtig in hun kerkboekje te duimen.

Zo deden zij dat sinds jaren en zo hoorde het bij de mensen. Met nieuwjaar beleefde de kerkmeesters hun grote dag en dat was door het hele dorp geweten. Dan waren zij verzocht op de pastorie. Daar stond een fles wijn warm te worden, daar kregen zij een sigaar te roken en daar werden, en dat was van groot belang voor de goede gang van de parochie, de rekeningen van de kerk nagekeken. Driemaal moesten zij, alle vier de kerkmeesters, en dat was ook door het hele dorp geweten, hun namen schrijven op de papieren van mijnheer pastoor.

Zoals zij dat op de zon- en feestdagen deden, gingen de kerkmeesters ook op nieuwjaarsdag met de andere boeren mede naar " 't Kloksken ". Die keer deden zij echter niet mede aan het kaartspel en ze dronken hun bier staande bij de tapkast. Tot Wantus oordeelde dat het hun tijd geworden was.

" Meneer pastoor zal zijn koffie wel gehad hebben nu. We zullen wij nog maar eens naar de boeken gaan kijken. "

Al die in " 't Kloksken " waren hoorden hem dat zeggen. En dan gingen ze achter elkaar de deur uit, in hetzelfde rijtje weer: Wantus, Pantus, Diktus en Torreman.

In " 't Kloksken " werd het stil. Daar legden ze de kaarten neer en ze gingen bij de drie vensters staan om de kerkmeesters na te kijken. Zij zagen dat maar één keer in het jaar en het was, zijn wisten het, van grootgewicht wat daar op de pastorie gebeuren ging. Ze stonden daar dicht bijeen te zwijgen en over de halve gordijntjes heen te kijken.

Dwars over het pleintje gingen de kerkmeesters, de een achter de ander en Wantus voorop, zonder om te zien, bewust van hun grote waardigheid. Tot bij de bomen. Ik zei het reeds, zij staan er nu nog, de eik, de beuk en die twee linden. En dan zagen die van in " 't Kloksken " hen verdwijnen, alle vier de

kerkmeesters, elk achter een van die bomen. Wantus nam de eik, Pantus de beuk, Diktus en Torreman de linden. En elke boom kreeg dan twee ellebogen. Die ene van Diktus zijn boom stak een hand hoger dan de andere. Want Diktus deed alles haaks.

De smid, hij stond ook bij de kijkers, was de enige die op dat ogenblik, en hij deed het elk jaar zo, wat te zeggen had. Hij was er zo een die in het dorp door niemand kon gemist worden en daarom vrij spreken kon.

" Kijk, " zo zegde hij die keer, " een boom is toch een wonder ding. Dat is rond en dat heeft toch een voorkant en een achterkant. "

" Het doet, " zei Wiesken van achter zijn tapkast. Hij stond daar hoog genoeg om over de mannen bij de vensters heen te kunnen kijken.

Maar geen was er die durfde te lachen om de woorden van de smid.

Dan zagen ze de kerkmeesters weer. Die gingen nu, Wantus de eerste weer, door het voortuintje van de pastorie. Bij de deur wachtte Wantus tot de anderen goed in het rijtje stonden en trok aan de bel. Dan bracht hij zijn hand aan zijn mond en hij wierp iets weg tussen de sierheesters in het voortuintje. Die van in " 't Kloksken " zagen het vliegen. Pantus en Torreman deden wat Wantus deed en in " 't Kloksken " zagen ze het ook vliegen.

De deur van de pastorie werd opgedaan en in " 't Kloksken " zagen ze een stuk voorschoot van de meid. De kerkmeesters namen hun petten af, vaagden hun schoenen aan de mat en achter Torreman viel de deur weer toe.

Het was gebeurd en in " 't Kloksken " namen ze hun kaarten weer op. Wiesken achter de tapkast en de smid er tegenaan leunend hielden intussen een oog op de pastorie.

Zo ging een uurtje voorbij.

Dan zegde de smid:

“ Ze zullen gaan komen onderhand. “

“ Het doet, “ zegde Wiesken.

En allemaal stonden ze daar weer bij de vensters om de kerkmeesters te zien buitenkomen, in omgekeerde orde nu: Torreman, Diktus, Pantus en Wantus. In “ ‘t Kloksken “ zagen ze nu de hele voorschoot van de meid en de helft van haar gezicht. De kerkmeesters, alle vier met nog een stukje sigaar in de mond, zetten hun petten op en in de juiste stand en keken nog eens om naar de pastorijs. Daar viel de deur weer toe.

Dan kwamen ze op een rijtje uit het voortuintje en elk ging naar zijn boom toe. Ze kregen weer ellebogen, die eik van Wantus, die beuk van Pantus, die linden van Diktus en Torreman.

“ Dat is lijk op de bruiloft van Kana, “ zegde de smid een andere keer, “ maar dan precies andersom. “

“ Het doet, “ zegde Wiesken, maar hij had er toen even naar moeten zoeken.

De anderen lieten het de smid maar zeggen weer.

De kerkmeesters kwamen terug naar “ ‘t Kloksken “. Daar hadden de mannen hun kaarten weer in de hand en de smid stond bij een van de tafels naar het spel te kijken. Naar de kerkmeesters bij de tapkast keek niemand om.

“ Was ‘t in orde met de boeken, ja? “ Vroeg Wiesken.

“ Het doet, “ zegde Wantus.

... En zo ging dat elk jaar op nieuwjaarsdag. Die eik, die beuk en die linden staan er nog. Wantus, Pantus, Diktus en Torreman zijn er al lang niet meer. Want zo gaat het: de bomen worden ouder dan de mensen.

Leo Op de Beek.

INHOUD

Voorwoord	Blz. 01
Een lekkere winterse tip!	Blz. 05
Statutaire Algemene Ledenvergadering	Blz. 10
Roode en zijn verleden	
Roode nu op heden	Blz. 11
Oud-Turnhout 100 jaar geleden	Blz. 13
Tijdens de oorlogsjaren	Blz. 15
Militaire geschiedenis van Oud-Turnhout	Blz. 18
Mensen van bij ons Jos Op de Beek	Blz. 37
De Kerkmeesters en de bomen.	Blz 43

CORSENDONCA

Corsendonca

Corsendonca is het ledentijdschrift van de Oud-Turnhoutse Heemkundekring "Corsendonca". Het verschijnt viermaal per jaar en is geregistreerd onder het nummer ISSN 0779-5785.

Losse nummers zijn verkrijgbaar voor de prijs van 2,50 Euro.

Lidmaatschap

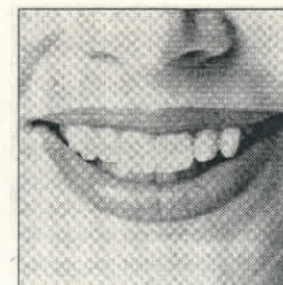
Het lidgeld bedraagt 7,50 euro per jaar. Men kan steeds lid worden door storting van dit bedrag op rekening **646-6074380-60 t.n.v. Heemkundekring Corsendonca**. U ontvangt dan niet alleen het ledentijdschrift, maar u krijgt ook steeds een flinke korting bij een nieuwe publicatie.

Contact adressen

Wim van Hout, Polderstraat. 30	tel: 014/41.65.72 e-mail: wim.van.hout@advalvas.be
Jan Sels, Draaiboom 98	tel: 014/45.18.12 e-mail: sels.jan@skynet.be
Hugo Miguet, Sprinkhaanweg 4	tel: 014/45.10.88 e-mail: miguet.hugo@pi.be
Rudy Cornelis, Polderstraat. 57	tel: 014/42.65.85 e-mail: RCornelis@advalvas.be
Leo van Hooghten, P. Dielsstraat 23	tel: 014/45.22.56 e-mail: leo.vanhooghten@ping.be
Roger Haeseldonckx, Werkendam 142	tel: 014/41.96.08

delta lloyd

BELEGGINGSADVIES

ONS DOEL, UW GLIMLACH

**KANTOOR OOSTHOVEN
POLDERSTRAAT 29
TEL. 014/41 16 35**